

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ

У доповіді розглянуто напрями розвитку соціокультурного проектування та управління проектами у сільській місцевості. Доведено необхідність залучення інвестицій у сільський зелений туризм та розвиток екотуризму. Для ефективного управління проектами необхідно розробити стратегію, яка є центральною ланкою для підготовки та оцінки інвестиційних проектів у соціокультурній сфері.

Ключові слова: соціокультурне проектування, управління проектами, інвестиції, екотуризм, сільський зелений туризм.

Соціокультурне проектування – це специфічна технологія, що передбачає конструктивну, творчу діяльність, сутність якої полягає в аналізі проблем і виявленні причин їх виникнення, вироблення цілей і завдань, що характеризують бажаний стан об'єкта (або сфери проектної діяльності), розробці шляхів та засобів досягнення поставлених цілей [1].

Соціокультурне проектування передбачає проектування програм дозвілля, рекреації, організації вільного часу людей, відпочинку з метою відновлення духовних та фізичних сил, туристичних послуг.

Нині в Україні понад 15 млн. громадян живе в селах. Серед працездатного населення сільської місцевості майже 3 млн. осіб зайнято в особистих приватних господарствах. Близько 1 млн. осіб на селі взагалі ніде не зайнято, не навчається і лише десята частина з них зареєстрована в службі зайнятості як безробітні. Понад 30% сільських пенсіонерів за станом здоров'я і особистим бажанням могли б обслуговувати туристів і відпочиваючих.

Важливою складовою розвитку туризму в Україні може стати екотуризм – форма подорожі, сприятлива для навколишнього середовища. Вона відбувається на територіях, що мають природничу цінність (національні та ландшафтні парки, сільські території). Екотуризм спрямований на охорону природного й культурного середовища регіонів, які відвідуються туристами. Він передбачає, що учасниками цих подорожей є люди з високою екологічною свідомістю. Екотуризм забезпечує активну соціально-економічну участь місцевих жителів та отримання ними переваг від цієї діяльності.

Сільський зелений туризм – це відпочинковий вид туризму, сконцентрований на сільських територіях. Він дозволяє розвивати туристичні шляхи, місця для відпочинку, сільськогосподарські та народні музеї, а також центри з обслуговування туристів з провідниками та екскурсоводами [4, 5].

Обмежує розвиток сільського зеленого туризму в Україні низький рівень облаштування сільських садиб. Хоча загальний житловий фонд українського села великий – 6,5 млн. будинків, централізоване водопостачання мають лише 12% осель, опалення природним газом – 18%, а каналізацію – 7%. У цілому із загального житлового фонду сіл приватного сектору уже нині можна використати з метою розселення туристів і відпочиваючих до 30% будинків належного санітарного стану, ще 10% за мінімального ремонту та облаштування як самими мешканцями, так і туристичними фірмами. Доцільно задіяти для цього і відповідні інвестиції країн Європейського Союзу. Сільський зелений туризм та інші види відпочинку у сільській місцевості є порятунком українського села від повного занепаду, міграції селян до міст і на роботу за кордон.

Для залучення інвестицій у сільський зелений туризм важливу роль відіграє ефективне управління проектами, що передбачає проведення методології організації, планування,

управління, координації людських і матеріальних ресурсів протягом життєвого циклу проекту, спрямованої на ефективне досягнення його цілей шляхом застосування системи сучасних методів, техніки й технологій управління для досягнення визначених у проекті результатів за складом й обсягом робіт, вартістю, часом, якістю [2, с. 212].

Стратегія є центральною ланкою для підготовки та оцінки інвестиційного проекту. Вона становить основу відповідної концепції менеджменту, впливає на вибір місце розташування, технічні параметри, ресурсні вимоги. У першому розділі техніко-економічного обґрунтування (ТЕО) проекту формується його попередня стратегія, яка на етапі маркетингових досліджень підлягає перевірці, після чого визначають рекомендовані стратегії проекту.

Визначальним для розробки стратегії інвестиційного проекту є визначення та сегментація ринку. Для визначення цілей та стратегій маркетингу потрібна інформація: сильні та слабкі сторони конкурентів, власні сильні й слабкі сторони, специфічні потреби кінцевих споживачів, репутація позичальника, попередня оцінка витрат. Також необхідно здійснити оцінку ефективності інвестиційного проекту [3].

Для оцінки інвестиційних проектів використовують різні методи. Одним із основних є метод розрахунку чистої приведеної вартості *NPV (Net Present Value)* – суми потокових ефектів або перевищення доходів над затратами за весь період існування проекту.

Внутрішня норма дохідності, або прибутковості *IRR (Internal Rate of Return)*, є показником, який часто використовується при аналізі інвестиційних проектів. Він відображає максимально допустимий відносний рівень витрат, які можуть здійснюватися під час реалізації даного проекту. Наприклад, якщо для реалізації інвестиційного проекту отримано банківську позику, то значення *IRR* є верхньою межею допустимого рівня банківської відсоткової ставки, з перевищенням якої проект стає збитковим. Реалізація будь-якого з проектів вимагає залучення фінансових ресурсів, за які треба платити (за позичений капітал – проценти, дивіденди тощо). Показник, що характеризує відносний рівень цих затрат, є ціною за використаний капітал. Якщо проект фінансовано з різних джерел, то даний показник визначається як їх середньоарифметична величина.

Залучення інвестицій у розвиток сільського зеленого туризму дасть змогу вирішити багато наболілих проблем українського села, сприятиме підвищенню рівня зайнятості населення; зростанню доходів сільських жителів за рахунок надання послуг туристам і реалізації вироблених продуктів харчування за прийнятними цінами; покращенню благоустрою сіл, місцевих доріг, інженерного облаштування окремих садиб; відродженню місцевих народних звичаїв, промислів, кулінарних традицій; збереженню і відновленню місцевої історико-архітектурної спадщини, українських садиб з клунями, стодолами, вітряками тощо.

Основою сільського зеленого туризму є село, сільська оселя, селянин і його побут, які будуть цікавими іноземним туристам лише, якщо вони будуть українськими, відмінними від уже баченого вдома або в інших країнах. Туристам цікаво подивитися як селянин виробляє сир, масло, ковбасу, варить борщ або робить вареники саме за старовинними українськими традиціями. Тому їх треба відроджувати. Туристи хотіли б не просто зайти до повітки, подивитися на корову, а й подоїти її, поспати на сіні в клуні, покататися на конях та ін. Не менш важливим є відновлення загублених ремесел, їх традиційних центрів. Виготовлення ліжника, дерев'яного чи глиняного посуду, іграшок, кептарів, гуцульських топірців тощо не залишить байдужим жодного туриста.

Література

1. Кожушко Л. Ф., Кропивко С. М. Управління проектами. Київ: Кондор-Видавництво, 2015. 388 с.
2. Петренко Н. О., Кустріч Л. О., Гоменюк М. О. Управління проектами. Київ: ЦУЛ, 2015. 244 с.
3. Сазонець І. Л., Федорова В. А. Інвестування. Київ: ЦУЛ, 2016. 312 с.
4. Rural tourism and recreation: principles to practice / edited by Lesley Roberts, Derek Hall. New York: CABI Publishing, 2014. 231 p.
5. Shoko Mitani. Green Tourism, environmentally sound rural tourism in Japan: Recommendations for improvement of Japanese green tourism practices. Maastricht: Maastricht Graduate School of Governance, 2015. 43 p.